

Chronicon chronicorum ecclesiastico-politicum

ex huius superiorisque aetatis scriptoribus concinnatum ; qua non modo pontificum, archiepiscoporum, abbatum, &c., set et doctorum armis literisque illustrium, dies natalis ... egregiaque eorum ... facinora ... breviter delineantur ...

Gruterus, Janus

Francoforti, 1614

Decimum Quartum Capvt De Omnibus Ecclesiæ Verdensis Episcopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64659)

DECIMUM QVARTVM CAPVT DE OMNIBUS Ecclesiæ Verdenſis Episcopis.

VERDENſIS Episcopatus in Orientali Saxonia, vltra Viſurgin annem, inchoatus eſt deuictis Saxonibus & liberaliſſime dotatus à Carolo Magno Galliarum Rege potentiſſimo, ac Romanorum Imperatore laudatiſſimo, annum Chriſti circiter 776. Cœpit autem primum hæc Eccleſia in honorem beatæ Virginis Mariæ in loco Koennde, aut vt alii volunt in ciuitate Bardeuicenſi: mox vero maioris commoditatis ergo ad Verdenſe clariſſimum & nobilius, quâ eſt hodie oppidum translata. Eius Episcopalis Eccleſiæ, vnus ex decem Episcopatib. à Carolo Magno in Saxonia à ſe deuicta fundatis, doctores præſules ac gubernatores à prima origine ad hanc noſtram vſq; ætatem numerantur infra ſcripti.

I.

Suibertus abbas Anglicus, Benedictinæ profeſſionis, vira mira vitæ ſanctimonia præditus: audiens Saxoniam ad Chriſtum eſſe conuerſam & ibi deſiderari paſtores qui populum in Chriſtianismo inſtruerent: amore propagandæ doctrinæ, de Chriſto humani generis liberatore, venit per mare in Saxoniam: vbi à Carolo Magno clementer exceptus, ſtatim nouo huic Episcopatui præfectus eſt, anno domini 776. Præfuit teneræ adhuc & pubeſcenti Eccleſiæ ſummo ſtudio, cum doctrina tum exemplis per annos vnum & viginti. Condidit auxiliis Caroli magni cenobium Cathedrali Eccleſiæ Carolinæ contiguum pro Canonicis ſub Benedictina regula victuris: Expellitur tandem ab infidelibus quibuldam à gubernatione Eccleſiæ diuini-

diuinitus & per Carolum Magnum sibi commendata, anno domini 797. Dedit vero ei domina Bertrada Pipini regis coniunx, & Caroli Magni mater pagum Kheifersuverd in silam Rheni, non procul à Colonia situm, in ea domunculam sibi construens, & Deo summo zelo seruiens, reliquam vitam ibi exegit. Obiit autem anno domini 807. vltima Aprilis. Sepelitur in templo quod ipse in eo pago prope oratorium suum sibi & suis statuit & erexit.

II.

S. Patto Scotus & monachus Benedictinus, & Abbas Ambarbaracensis successit Suiberto.

III.

Tanco tertius Episcopus successit S. Pattoni, & ipse Scotus.

IV.

Nortyla.

V.

Ceulo alibi LEVILLO: legitur praesidisse Verdensi Ecclesiae solo nomine, propter malitiam temporum & infidelium furores.

VI.

Cortyla Scotus.

VII.

Ilingerus.

VIII.

Harruchus Scotus & Abbas Ambarbaracensis: Sub hoc Episcopo Canonizati & in Diuorum numerum à Pontifice Maximo relati sunt S. Patto & S. Tanco Episcopi Verdenses miraculis clari. Aliud de Episcopis his omnibus nihil inuenitur in fastos relatum.

IX.

Heligandus vixit & praefuit Ecclesiae Verdensi anno domini 833. cum S. Ansgario Hamburgensis commendaretur Ecclesia ab Imperatore Ludouico Pio.

X.

Erlulphus successit Heligand. Trucidatur & martyrio coronatur cum multis aliis Christianis in loco Eppekstorp (in quo postea monialium cœnobium est constitutum) a Nordmannis ac Danis Saxoniam misere vastantibus, circa annum Christi 876.

XI.

Waltherus Saxo: cum omnes reliqui fuissent vel Scoti vel Angli, successit pio Martyri Erlulpho, constitutus à rege Ludouico secundo.

XII.

Wigbertus ex genere Magni Saxonum ducis Widekindi natus dignitate cum generis tum religionis fulgens: Generis coram hoc sæculo, religionis coram Christo: subrogatur Walthero Episcopo. Donatur munificentissime a Ludouico secundo. Dedit & ipse omne patrimonium suum Ecclesiæ Verdensi, pagos nempe westphalicos Winesuualt, Ballam, Muturiam, Ghenetum, Herbrunnam consentiente Arnulpho Rege: Actum id est in oppido Forchenheim, Anno Christi 809.

XIII.

Bernharius vir plenus virtutum, qui utilissime praefuit Episcopatu Verdensi, sub tribus Imperatoribus Ludouico tertio, Conrado primo, Henrico Aucupe, quibus omnibus eximie charus fuit.

XIV.

S. Adeluuardus illustri genere ortus: Constituitur ab Henrico Aucupe.

XV.

Amelungus filius Hermanni Wilungi ducis, constituitur ab Othone primo Imperatore in successorem S. Adeluwardi. Huius Amelungi germanus frater fuit Hermannus infimæ nobilitatis homo, sed strenuus bellator ac fidelis Othonis

Othonis Magni locumtenēs in Saxonīa prouinciis omnibus dum ille bellum gerit in Italia contra Berengarium. Idcirco eum Otho feliciter ex Italia reuersus ducem Saxoniarum aliquot prouinciarum creauit. Is Hermannus primus condidit arcem in monte Lunenburgensi & Monasterium eiusdem loci S. Michaeli dicatum.

XVI.

Bruno Saxonīa & Sueniā dux, filius Othonis, nepotis Othonis magni ex Leutholpho filio: successit Amelungo: is hereditatem suam paternam Deo & Ecclesiā dedit, monasteriumque Vlsinense pro piis & Deo fideliter seruentibus puellis condidit, in honorem beatæ Virginis Mariæ & S. Ioannis Baptistæ. Designatur Romanus Pontifex ab Othone tertio anno domini 994: cognominatur Gregorius V. Præfuit sedi Apostolicæ viginti mensibus. Coronauit Othonem tertium: cum quo ille idem Bruno Pontifex Max. author est Septemuirorum summi in Rom. imperio senatus, qui solus ius habet & potestatem eligendi imperatoris. Obiit Romæ non sine veneni suspitione 27. Maii, Anno incarnati verbi 996. Sepelitur apud D. Petrum in sacra Basilica vrbis Romanæ.

XVII.

Herpo successit Brunoni ad summum pontificatum euecto, anno salutis 994. Fuit vir acutissimi ingenii & eruditionis ac doctrinæ maximæ. Consequutus est ab Othone tertio potestatem cudendæ monetæ.

XVIII.

Bernharius alius Bernanus successit Herponi. Consequutus est priuilegia ab Imperatore S. Henrico secundo: Decessit ex hac vita vicesima quinta Augusti, anno domini 1013.

XIX.

Wiggerus subrogatur Bernhario, præfuit annis quindecim. Ampliavit summam Basilicam Verdensē. Obiit septima septembriū, anni 1038.

XX.

Diethmarus eligitur post mortem Wiggarii in antistitem Verdensem, præfuit non diu & viam omnis carnis ambulavit ex hac misera lachrimarum valle.

XXI.

Bruno secundus, successit Diethmaro. Sub huius gubernatione Vandalorum irruptio in Saxoniam Orientalem plurimum obfuit Ecclesiæ Verdensi.

XXII.

Sigebertus eligitur in successorem Brunonis, fuit charus Henrico quarto & eius matri Agneti imperatrici, à quibus sylvas seu Forestam MagdHeydenslem & arcem Hermenburgensem consequutus est. Obiit 23. Octobrium anno domini 1060.

XXIII.

Richebertus, ducali stemmate natus & cleri sui lob Regula Benedictina adhuc viuentis amantissimus. Præfuit imperatoris Henrici quinti temporibus.

XXIV.

Hardeuigus successit Richeberto, obiit imperante Lothario secundo.

XXV.

Maso aliis Mazo, ex Canonico Goslariensi Episcopus Verdensis designatur post mortem Hardouigi, obiit imperante eodem Lothario.

XXVI.

Thietmarus secundus, successit Masoni Episcopo, anno domini 1128. præfuit annis 40. Decessit ex hac vita nona Calendarum Octobris, anno incarnati verbi 1168. Imperante Conrado tertio. Interfuisse legitur expeditioni Hierosolymitanæ.

XXVII

XXVII.

Hermannus subrogatur Thietmaro, fuit Imperatori
Friderico charissimus, à quo liberaliter donatus est. Con-
sequutus est privilegia ab Eugenio tertio Pontifice Ma-
ximo: aliud enim de eo quemadmodum etiam ferè de al-
tis nihil inuenio, adeo ignaui fuerunt veteres Germani in
annotandis rebus suis ac suorum.

XXVIII.

Hugo eligitur Hermannò ex hac vita extocato in Epi-
scopum Verdensè, obiit in Calendis Martiis, anni à nà-
ro Christo 1189, quo Pardevvickhum vrbs Saxonie ve-
tustissima expugnata, direpta, incensa & euerfa est: ex
cuius ruinis nata est vrbs Lunenburgensis. De huius poten-
tissimæ olim vrbs Fato, origine & internitione etiam, ex-
tat adhuc tale & si omnino barbarum Epigramma Parde-
vicensis cuiusdam templi portæ saxæ incisum, quod mihi
aliquando communicavit cuius Lunenburgius B E N N O
Heerdelius, mihi meisq; parentibus præcipuus amicus,
quod in gratiam antiqui atis studiosorum, cum breui ex-
plicatione huic loco inferere volui.

ABRAM dum natus, mox Treueris incipit ortus
Hinc annis mille Bardvick sex & quog, quinq.

Id est, quinquaginta sex & mille
annis post initium Treuerensis
vrbs ccepit Bardovvicum.

Post Bardvick Roma duo C cum quinq, triginta
M. C. post nat. unctis octoginta nouemq.

Hoc est, anno Domini millesi-
mo centesimo octuagesimo no-
no.

Dum Brunsvicensis Dux Henricus Leo dictus,
Simonis in festo Bardvick subuertit ab alto.

XXIX.

Tammo vel Tanno ex Camerario summi Collegii

Verdensium Canonorum, designatur Episcopus anno Domini millesimo centesimo octuagesimo nono. Acquisiuit arcem VallentLouensem cum adiacente territorio. Dedit Ecclesiæ imaginem D. virginis è folido auro concinnatam. Decessit ex hac vita Idibus Decemb. anni Christianorum millesimi centesimi nonagesimi septimi.

XXX.

Rodolphus eligitur in Episcopum Verdensium, anno Incarnationis Dominicæ 1197. Præfuit annis 11. Obiit anno Domini 1208. Construxit arcem Rodenburgensem.

XXXI.

Iso Comes de Vvelpa, eligitur anno Christianorum 1208. Præfuit annis viginti sex. Decessit ex hac vita, anno gratiæ per Christum restituta 1234. quinta Augusti. Construxit Collegiatum templum S. Andrea, in quo & terræ mandatus est.

XXXII.

Ludetus successit Episcopo Isoni anno domini 1234. Præfuit annis 29. obiit anno salutis Christianæ 1264. Fundauit Schernbecense monasterium. Sub huius gubernatione capta est ciuitas Verdensis à Comite de Vvelpa.

XXXIII.

Gerardus comes de Hoia, constituitur Episcopus Verdensis anno gratiæ 1254. Præfuit annis 16. obiit anno domini 1270. Sub hoc vastata est incendio Ecclesia Cathedralis tota, cum Canonorum habitationibus quæ fuit occasio mutatae vitæ Regularis in Clero Verdenti.

XXXIV.

Conradus Dux Brunsvicensis, germanus frater Othonis Antistitis Hildesiani: designatur Verdensis Episcopus anno domini 1270. præfuit laudabiliter, prudenter & vtiliter annis triginta tribus. Valedixit mortali vitæ anno redempti orbis 1303. Octobrium 15.

Fride-

XXXV.

Fridericus nobilis Regulus ab Honstetten, assumitur concordibus Capitularium suffragiis in Episcopum Verdensium anno Domini 1303. Præfuit decem annis, quatuor mensibus. Ambulat viam vniuersæ carnis anno Domini 1314. Vir elegantis & maxime præcæ supra communem hominum rationem statuta.

XXXVI.

Nicolaus, vir summa prudentia præditus eligitur in summum Pastorem Verdensium anno domini 1314. Præfuit annis viginti, obiit anno Virginæ partus 1334. Munivit Rotenbutgum castrum ac fortitium Episcopatus Verdensis tutissimum.

XXXVII.

Joannes insignis Curia Romanæ Medicus à Pontificè Maximo Benedicto duodecimo Ecclesiæ Verdensi commendatur & offertur in Episcopum anno Domini 1334. Non diu præfuit, quia nec regio nec Ecclesia ei placebat. Romam igitur reuersus, pro splendidiore dignitate & loco laborans, Frysingensem Episcopatum anno Domini 1338. consequitur: mortuus tamen Romæ, in Ecclesiâ Frysingensem nunquam venit, ad quam se mortuum auehi mandabat, cum viuus Pontificiis negotiis implicatus peruenire non potuisset: Præfuit tamen Frysingi annis duodecim. Obiit anno Domini 1350.

XXXVIII.

Daniel Carmelita, Theologiæ Magister, vir eximia doctrina & prudentiâ præditus: ex Pontificiâ provisione consequitur Episcopatum Verdensium anno Domini 1337. Præfuit annis nouendecim, primitum quietè & placidè, humanus erga suos omnes: sed tandem Clero admodum iniurius, à quo cum anno Dominicæ Incarnationis 1338. ad supplicium quæreretur, Coloniam aufugit, vbi in excommunicatione mortuus est. Sepelitur Aldenburgi. Exstat de eo tale Epigramma:

Daniel Antistes, non curat Clerus, ubi stes:

Optans ut valeas, dum modo non redeas.

XXXIX.

Voolehus ex Caroli IV. Imperatoris Cancellario, Episcopus Verdenſis designatus est, vir sapientissimus, & omnibus Imperii proceribus summè charus: non diu præfuit. Moriens dedit Ecclesiæ suæ trecentos Rhenenses.

XL.

Gerhardus Baro Montensis, successit Episcopo Rodolpho, sed nec ille diu præfuit, vocatus enim ad Hildesheim Episcopatum gubernandum mortuo Joanne Schallandio Verdenſem resignavit anno Domini 1364. De hoc Antistite multa habes in Hildesheimensibus. Præfuit enim ibi triginta tribus annis.

XLI.

Henricus à Langen, Lunenburgensis ex præpositi monialium Lunensium creatur Episcopus Verdenſis anno Domini 1364. vir pius, mitis & placidus. Præfuit annis octo. Obiit decimatertia Januarii, anno Domini 1380. Sepelitur in Cathedrali Basilica Verdenſi.

XLII.

Joannes de Sesterfiet Decanus Bremensis successit Henrico, præfuit laudabiliter annis octo, frequens fuit in cænobio Schermbecensi liberaliter à se dotato, in quo decessit ex hac mortali vita, & honorificè tumulatur, decima Decembriam anni à nato Christo millesimo trecentesimo octogesimo octavi.

XLIII.

Otho Brunsvicensium & Lunenburgensium Dux, Magni Principis filius, eligitur anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo octavo. Sub eo absoluta est Verdenſis Ecclesia Cathedralis, quam dedicavit ille anno Dominica Incarnationis millesimo trecentesimo & no-

nag-

agesimo. Mox postea ad Bremensis Archiepiscopatus gubernationem accitus, Verdensem pulchrè tamen prius notatam (vt inquit Crantzius) resignauit.

XLIV.

Theodoricus de Niem, sacrarum Scripturarum & legum insignis Magister, substituitur resignanti Othoni à Pontifice Maximo Bonifacio nono, contendit seuerissimè cum Othone Bremensi Archiepiscopo propter detentam arcem Rodenburgensem, sed frustra. Rediit post paucos annos Romam, vbi resignata Pontifici Verdensi Ecclesia ab eodem ad Cameracensis Episcopatus in Brabantia finibus siti, gubernationem est euectus.

XLV.

Conradus nobilis heros de Vechta, eximius Iurista Doctor, præficitur Ecclesiæ Verdensi à Bonifacio nono Pontifice Maximo. Sed videns plurimum ibi esse contentionum, emolumenti autem non perinde multum, mox resignata Pontifici Verdensi Ecclesiæ, ab eo ipso statim Archiepiscopatum Pragensem consequutus est.

XLVI.

Conradus à Sultrou Lunenburgius sacrae paginae Doctor, tertius qui à Bonifacio nono P. Max. ad Verdensem Ecclesiam gubernandam destinatur. Is vtilissimè præfuit: recuperauit arcem Rodenburgensem anno Dominicae incarnationis millesimo trecentesimo nonagesimo quinto. Scripsit librum de Sancta Trinitate: accusatus hereticos, Romam profectus, coram Pontifice ac toto Cardinalium consessu, longa oratione habita sese purgauit: obiit postea anno Domini 1407. Sepelitur Lunenburgi apud S. Michaelem. Non admodum laudatur à Crantzio Saxone: qui gulae & ventri deditum fuisse scribit.

XLVII.

Henricus comes de Hoya ex Decano Episcopus Verdensis factus est anno Domini 1407. Canonice electus à

Senatu Canoniorum: contra illum misit Gregorius XII. Pont. Max. Vdalricum Albacensem Canonici Juris Doctorem Ruperto Rom. Regi charum. His duobus de Episcopatus possessione digladiantibus per integrum annum sententiam tandem tulit Alexander V. Pont. Max. iubens Vlricum cedere, Henricum verò Apostolica autoritate confirmans. Is Henricus præsuit post adeptam confirmationem annis octodecim, sed non admodum multa cum laudè: de quo qui plura scire cupit, Crantzium videat. Renunciavit tandem Episcopatum anno 1426.

XLVIII.

Joannes de Asel Hildesianus, Decretorum Doctor constituitur Verdensis Ecclesiæ Antistes à Martino V. Pont. Max. anno Domini 1427. Præsuit prudentissime ac utilissime annis quadraginta tribus. Muniuit & illustravit arcem Rodenburgensem: fuit pacis maxime studiosus, sed cui pace tamen admodum diuturna frui non licuit, cetera lege in Metropoli. Resignavit Episcopatum, Metalliarum rerum studiis præcipuè delectatus anno 1470. ætatis suæ nonagesimo.

XLIX.

Bertholdus insignis Baro de Landsberg, vir mitis, placidus & humanus erga quosuis. ex Decano summæ Collegii Canoniorum Verdensium in Episcopum eorundem eligitur anno Domini 1470. Illustravit noua edificia iisdemque splendidissimis summam & Cathedralis Ecclesiæ Verdensis, per annos septendecim integros, huic vni rei operam summam impendens: eam dedicauit anno Domini 1490. Erat Licentiatus Decretorum autoritate antecessoris sui designatus. Collegit magnam Bibliothecam in templo Mauriciano. Erat omnium doctorum hominum apiculus ac fautor summus. Periculis studiosissimus. Muniuit Rotenbergensè oppidum fossis profundioribus & mœnibus firmitioribus, includens etiam Suburbium. Designatur anno Domini 1481. Episcopatus

scopus etiam Hildesianus. Præfuit utriusque Ecclesiæ annis viginti duobus, obiit in arce Rotenburgensi in Vigilia Ascensionis anno Domini 1503. Sepelitur in summa Verdensis vrbis Basilica, cum Epitaphio, cuius author fuit Albertus Crantzius.

L.

Christophorus Dux Brunsvicensis Henrici iunioris, Ducis Brunsvicensis Germanus frater, Bremensis Archiepiscopalis Ecclesiæ coadiutor: assumitur anno ætatis suæ decimo septimo in Administratorem Verdensis Episcopatus vnanimi consensu totius summi Canoniorum Senatus, anno Domini 1503. Præest adhuc & Bremensi Archiepiscopatu & Verdensi Episcopatu hoc currente anno Domini 1549. Eximie procera corporis statuta præditus: De quo Deo dante in Bremensis Archiepiscopatus descriptione habebis Lector studiose plurima.

CAPVT DECIMVM QVINTVM DE EPISCOPATV BA-

BERBERGENSI NOBILISSIMO AC OMNI-
bus eius Gubernatoribus ac Præ-
sulis.

Babenbergensis Episcopatus longe amœnissimus ac nobilissimus, ad Pegnesum & Mænum, non incelebres amnes, in Francia orientali situs: fundatus & institutus est anno incarnati verbi 1007. ab Imperatore Henrico secundo, Bauarorum & Saxonie Duce, quem propter summam vitæ integritatem Sancti cognomento Ecclesia honoravit: ab eius item honestissima coniuge, Diua Chunigunde Rheni Palatinissa Sigefridi filia laudatissima Imperatrice: quæ æternam cum marito pudicitiam & castitatem legitur conseruasse. Ab his ipsis Diuis, fundatore Henrico, & fundatrice Chunigande,